

(Sevasta), rolurile feminine n-au dobândit în spectacol strălucirea și forța de convingere cuvenite. Treccm însă peste aceste neajunsuri, socotindu-le de însemnătate minoră, fiindcă, în ansamblu, spectacolul dovedește, în valorificarea lucrării lui Paul Everac, efortul artistic din partea harnicului colectiv orađean, care s-a decis primul să deschidă stagiunea și să pună în circuitul teatral această piesă.

Valeria Ducea

Teatrul Municipal

„Maria Filotti”

din Brăila

„ADÎNCIMI”

de Constantin Chiriță

Cu două stagii în urmă, Teatrul de Nord din Satu Mare prezenta o dramaturie după romanul *Oțelul*. Atunci, pentru întâia oară, scriitorul Constantin Chiriță, autorul *Cireșarilor*, și al altor alte romane importante — *Intilnirea*, *Pasiuni* — pătrundea în teatru. Azi, odată cu premiera teatrului brăilean, scriitorul atacă frontal scena, lărgind câmpul activității sale de romancier, scenarist de film și televiziune. Piesa *Adîncimi* e scrisă de mai multă vreme, între timp, autorul a elaborat și publicat un roman inspirat din aceeași problematică, poate din neîncrederea față de virtuțile proprii de dramaturg, poate din nevoia de a dezvolta și adînci datele conflictului pe care, după propria mărturisire, nu l-a inventat, ci l-a cules din realitate. Pentru că *Adîncimi* este o piesă inspirată cert din viața contemporană, o piesă inspirată din viața petroliștilor, acești neobosiți scormonitori ai adîncurilor, în căutare de comori, acești oameni pentru care o sondă reprezintă mult mai mult decît un șantier de lucru, mai mult decît o etapă în activitatea lor, prezintă, după cum ne arată Constantin Chiriță, însăși rațiunea lor de a fi, ca oameni, ca cetățeni, ca revoluționari. Personajele lui Chiriță își încep și își încheie biografia prin sonde, se împlinesc prin aceste edificii înșelător îndreptate spre înălțimi, de fapt îm-

plântate adinec în scoarță. În lupta cu marile adîncimi, se definesc caracterele, se cîntărește valoarea omului. Nu întîmplător personajele piesei se grupează, se aliniază sau se disociază în funcție strictă de optica pe care o au față de munca lor. Între tînărul inginer Victor Iorga, descoperitorul unui bogat zăcămint, și mai vîrstnicul inginer Dumitru Nacu se înalță un zid de ostilitate rece, mută, pentru că cel dintîi a izbutit, și cel de-al doilea, nu. E un conflict fals, ne-o demonstrează autorul, pentru că șansa sau neșansa unuia sau altuia dintre ei nu-i poate despărți, ei pot avea cel mult o optică diferită asupra procedeelor de punere în exploatare a zăcămintului. Cel dintîi pomenit, tînărul inginer, știe că punerea imediată în exploatare presupune riscuri uriașe, care pot avea consecințe tragice. Cel de-al doilea, mai vîrstnicul, vrea să evite riscurile, se împotrivesc unei operațiuni imediate. E o ciocnire, un conflict, dacă vrei, între doi oameni pe care nu idealul îi desparte, nu concepția de viață, ci dimensiunea sufletească diferită. Adîncimile diferite ale conștiinței lor. Tînărul inginer va pieri în mod tragic, înfruntînd riscurile, dar dînd acțiunii sale un sens profund semnificativ și hotărîtor determinant pentru existența celor din jur. Mai vîrstnicul va înțelege sensul sacrificiului și-l va, privi bărbătește, comunist. Piereea tragică a tînărului inginer se traduce în împlinirea idealului său de viață, în darea în exploatare a bogățiilor din adîncimi. Se înțelege că, pentru o cit mai limpede citire a înțelesurilor piesei, nu am pomenit și alte personaje angrenate în acțiune. Dar există un al treilea inginer, străin de aceste mari vibrații, tip de lichea perfectă, există și eroi care intervin lăaturalnic în acțiunea piesei, întregind tabloul unei lumi inedite și fascinante, după cum există și apariții episodice. I se poate reproșa autorului o anumită stîngăcie în construcția piesei, explicabilă prin faptul că exercițiul în dramaturgie se înclină în fața practicii de romancier, i se poate arăta că nu întotdeauna imaginea sa despre felul în care se desfășoară faptele poate fi tradusă în imagine scenică, se pot formula și rezerve mai mărunte, legate de finalitatea destinelor unor personaje secundare, sau de tehnica strict specifică a dialogului, dar, dincolo de aceste observații și deasupra lor, se impune tratarea cu aplicație certă de dramaturg a unei problematici care ne e apropiată și înfățișarea unui univers uman familiar.

Teatrul brăilean a făcut totul pentru a asigura piesei o transpunere scenică favorabilă. A invitat pe regizorul Yannis Veakis, să conducă echipa de interpreți, și regizorul a lucrat bine, cu evidentă afecțiune față de piesă, cu lucidă analiză a înțelesurilor ei, ajutor substanțial și de decorul pe cît de simplu, pe atît de sugestiv, realizat de Elena Pătrășcanu Veakis. Regizorul are meritul de a fi știut să evite ispită unor efecte exterioare, în momentul erupției sondei, de pildă, mizînd totul pe tensiunea interioară a eroi-

lor, pe atmosfera care se inceabă, deasupra aparențelor, pe planul superior al înfruntării destinelor omenești.

Realizări remarcabile au Mircea Crețu, în rolul tânărului inginer Victor Iorga, pe care îl înfățișează ferm, inteligent, înzestrat cu o intensă combustie interioară, și Petre Simionescu, reținut, sobru, oarecum dezamăgit de viață, dar fundamental cinstit, incapabil de dezertare.

La polul opus, ca un termen de referință, autorul propune personajul Tit Nestor, lichea, parvenit, de o răutate agresivă, pe care Titus Gurgulescu îl interpretează în date exacte, surizător și cinic, nu lipsit de farmec aparent. Anca Aleesandra a realizat cu pricepere profesională un personaj feminin oscilant, dar poate că mai multă ingenuitate ar fi justificat pendulările eroinei, în orice caz mai convingător decât a făcut-o interpreta, după părerea mea, nu prea potrivit distribuită în rol. Un rol de forță, de vigoare, dar și de căldură umană, realizează Mircea Valentin, interpretul secretarului de partid. O foarte bună compoziție izbuteste Nicolae Budescu, într-un personaj cu funcție mai restrinsă, de interes mai mult pitoresc și mai puțin dramatic. În rest, schițe de portret corecte realizează Petre Cursaru, Nicolae Ciocan și, de fapt, toți ceilalți.

Virgil Munteanu

Teatrul

, Lucia Sturdza

Bulandra“

CASA DE MODE

de Theodor Mănescu

Să-și fi trădat Theodor Mănescu vocația? Să-și fi trădat voluptatea dialogului introspectiv, plăcerea analizei psihologice, gustul dezbaterii filozofico-etice, atingînd domeniul — de larg succes — al genului polițist? Dimpotrivă. El și-a transplatat stilul propriu (edificat de-a lungul a 8 ani, cele mai multe piese fiind scrise în colaborare cu Silvia Andreescu), în textura unei drame clădită pe temelile investigației, dar „întind“ aproape la fiecare scenă „dîncolo“ de rețete și rigori, în grădina vecinei — drama de dezbateri. Piesa urmărește destinul unui răzbunător, al unui justițiar, a cărui dominantă vitală e ideea pedepsirii unui criminal înrăit, un dușman de clasă, care și-a însemnat drumul cu urme de sînge. Personajul (și noi, ca și ceilalți distinși colegi, nu vrem să facem un deserviciu nici autorului nici dumneavoastră spectatorilor, dezvăluindu-vă ceea ce trebuie să aflați doar cu cîteva secunde înainte de cortina finală) — poartă, ca un destin tragic, ideea pedepsirii vinovatului: întreaga sa viață e dedicată acestui unic scop (într-un anume fel asemănător cu Anca din *Năpasta*). Chiar dacă acesta capătă cumva caracterul unei răzbunări individualiste, neținînd seama, întotmai, de procedeele legale și chiar de „siguranța propriei persoane. Th. Mănescu a desfășurat intriga sa, cu meandre care țin de „suspens“, cu lovituri și efecte (uneori supracomplicate), cu personaje „nadă“ pentru a duce spectatori pe piste greșite. Replica e teatrală (în ciuda unor erupții livrești), acțiunea se urmărește cu interes, personajele au „carne și sînge“ și depășesc substanțial limitele clasice ale genului. Proiecțiile psihice ale personajelor, dramele lor personale, autointrospecțiile și revelațiile sînt surprinse „pe viu“, și piesa în ansamblul ei are personalitate, aduce o „pată de culoare“ originală în coordonatele repertoriului. Poate, făcînd un „tur de forță“ la granița dramei psihologice cu cea a „polițismului“, Th. Mănescu a făcut și unele piruete decorative în ansamblul exercițiului, trenînd, uneori, acțiunea aventurii și alunecînd, alteori, peste dezbateri. Autorul însă își confirmă vocația cu o neliniște creatoare remarcabilă, vîdînd și preocupări teoretice în slujba teatrului. De aceea